

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2025. gada 15. augustā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Sandra Kaija, senatori Māris Leja un Anita Poļakova

rakstveida procesā izskatīja krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /Persona A/ aizstāvja zvērināta advokāta Laura Matisāna un apsūdzēto /Persona B/ un /Persona C/ aizstāvja zvērināta advokāta Aināra Lezdiņa kasācijas sūdzībām par Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Zemgales rajona tiesas 2023. gada 28. aprīļa spriedumu

[1.1] /Persona A/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221. panta trešajā daļā (likuma redakcijā līdz 2020. gada 28. septembrim) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 6 mēnešiem.

[1.2] /Persona D/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221. panta trešajā daļā (likuma redakcijā līdz 2020. gada 28. septembrim) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55. pantu /Persona D/ notiesāts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 1 gadu.

[1.3] /Persona E/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221. panta trešajā daļā (likuma redakcijā līdz 2020. gada 28. septembrim) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55. pantu /Persona E/ notiesāts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 1 gadu.

[1.4] /Persona B/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221. panta trešajā daļā (likuma redakcijā līdz 2020. gada 28. septembrim) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu 2 mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55. pantu /Persona B/ notiesāts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 1 gadu 2 mēnešiem.

[1.5] /Persona C/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 221. panta trešajā daļā (likuma redakcijā līdz 2020. gada 28. septembrim) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu 2 mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55. pantu /Persona C/ notiesāts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 1 gadu 2 mēnešiem.

[1.6] No /Persona A/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/ solidāri valsts labā piedzīta kaitējuma kompensācija 109 559,57euro.

No /Persona A/ valsts labā piedzīta kaitējuma kompensācija 89 043,93euro.

[1.7] /Persona C/ naudas līdzekļi 5 740euro, kuriem uzlikts arests, atzīti par noziedzīgi iegūtu mantu un konfiscēti.

[1.8] SIA „Nosaukums A” piederošie transportlīdzekļi – „Renault Magnum”, valsts reģistrācijas numurzīme /reģistrācijas numurs/, un „Kogel SN24”, valsts reģistrācijas numurzīme /reģistrācijas numurs/ –, kuriem uzlikts arests, atzīti par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetiem un konfiscēti.

[1.9] No /Persona A/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/ solidāri piedzīti procesuālie izdevumi par lietisko pierādījumu pieņemšanu un glabāšanu 2529,13euro.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /Persona A/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 221. panta trešās daļas par tabakas izstrādājumu nelikumīgu uzglabāšanu lielā apmērā un tabakas izstrādājumu nelikumīgas pārvietošanas organizēšanu lielā apmērā, bet /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/ atzīti par vainīgiem un sodīti pēc Krimināllikuma 221. panta trešās daļas par tabakas izstrādājumu nelikumīgu pārvietošanu lielā apmērā personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās.

[3] Ar Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzēto /Persona B/ un /Persona C/ aizstāvja A. Lezdiņa, apsūdzētā /Persona A/ un viņa aizstāvja L. Matisāna apelācijas sūdzībām, Zemgales rajona tiesas 2023. gada 28. aprīļa spriedums atcelts daļā par procesuālo izdevumu 2 529,13euro par lietisko pierādījumu pieņemšanu un glabāšanu solidāru piedziņu valsts labā no /Persona A/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/.

Apelācijas instances tiesa piedzinusi valsts labā procesuālos izdevumus 2 529,13 euro par lietisko pierādījumu pieņemšanu un glabāšanu no katra apsūdzētā: no /Persona A/ 505,83euro; no /Persona D/ 505,82euro; no /Persona E/ 505,82euro; no /Persona B/ 505,83euro; no /Persona C/ 505,83euro.

Pārējā daļā Zemgales rajona tiesas 2023. gada 28. aprīļa spriedums atstāts negrozīts.

[4] Par Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedumu apsūdzētā /Persona A/ aizstāvis L. Matisāns iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz minēto spriedumu atcelt un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Savu lūgumu aizstāvis L. Matisāns pamatojis ar šādiem argumentiem.

[4.1] Apelācijas instances tiesa ir norādījusi, ka pirmās instances tiesas spriedumā izdarītie secinājumi par apsūdzēto vainīgumu atbilst apelācijas instances tiesas sēdē pārbaudītiem lietas materiāliem, taču tiesa tos tiesas sēdē nav pārbaudījusi. Apelācijas instances tiesa nav iepazīsies ar operatīvās izstrādes lietu, kas uzsākta pret /Persona A/, lai gan apsūdzētā /Persona A/ un viņa aizstāvja apelācijas sūdzībās bija lūgts apelācijas instances tiesā pārbaudīt visus pirmās instances tiesā pārbaudītos pierādījumus. Tādējādi tiesa nav pārbaudījusi pret apsūdzēto /Persona A/ veikto operatīvās darbības pasākumu tiesiskumu.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesas spriedums neatbilst Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtais daļas prasībām.

[4.2] Apelācijas instances tiesas spriedumā izteiktie secinājumi par nelikumīgām darbībām ar cigaretēm nav pamatoti ar pierādījumiem. 2019. gada 5. aprīlī veiktajā kratīšanā tika izņemti rūpnieciski izgatavotu cigarešu iepakojumam līdzīgi iepakojumi. Ar izņemtajiem priekšmetiem kriminālprocesā nav veikta neviena izmeklēšanas darbība, tādējādi nav konstatēts, kas tieši atradās iepakojumos.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesas spriedums neatbilst Kriminālprocesa likuma 512. panta otrās daļas 1. punkta prasībām.

[5] Par Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedumu apsūdzēto /Persona B/ un /Persona C/ aizstāvis A. Lezdiņš iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz minēto spriedumu atcelt daļā par /Persona B/ un /Persona C/ piederošo naudas līdzekļu 5740euro atzīšanu par noziedzīgi iegūtu mantu un konfiskāciju un nosūtīt lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Pamatojot savu lūgumu, aizstāvis A. Lezdiņš norādījis, ka apelācijas instances tiesa nav norādījusi pierādījumus, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, ka naudas līdzekļi 5740euro ir noziedzīgi iegūta manta. Apsūdzētie /Persona C/ un /Persona B/ ir liecinājuši par naudas līdzekļu legālo izcelsmi, norādot, ka pēc mātes/sievas nāves /Persona F/ saņēmis apgādnieka zaudējuma pensiju, ģimenes valsts pabalstu un mantojumu. Minētos ienākumus apliecinošie dokumenti ir iesniegti pirmstiesas kriminālprocesā. Tādējādi apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi 5740euro par noziedzīgi iegūtiem.

Motīvu daļa

[6] Kriminālprocesa likuma 584. panta pirmā daļa noteic, ka tiesas nolēmumu tiesiskuma pārbaude notiek kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros. Savukārt atbilstoši minētā panta otrajai daļai kasācijas instances tiesa drīkst pārsniegt kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomu un ietvarus gadījumos, kad tā konstatē šā likuma 574. un 575. pantā norādītos pārkāpumus un tie nav norādīti sūdzībā vai protestā.

Senāts, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 584. panta otro daļu, atzīst par nepieciešamu pārsniegt apsūdzētā /Persona A/ aizstāvja L. Matisāna un apsūdzēto /Persona B/ un /Persona C/ aizstāvja A. Lezdiņa kasācijas sūdzībās izteikto prasību apjomu un ietvarus, jo konstatē, ka apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ir pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumu un Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu.

[6.1] Pirmās instances tiesa no /Persona A/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/ solidāri valsts labā piedzinusi kaitējuma kompensāciju 109 559,57euro, no apsūdzētā /Persona A/ piedzinusi kaitējuma kompensāciju 89 043,93euro, kā arī tiesa atzinusi par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetiem un konfiscējusi SIA „Nosaukums A” piederošo transportlīdzekli „Renault Magnum” un puspiekabi „Kogel SN24”. Apelācijas instances tiesa šajā daļā pirmās instances tiesas spriedumu atstājusi negrozītu.

[6.2] Senāta kompetencē vispirms ir izlemt, vai apelācijas instances tiesa pamatoti atzinusi, ka no apsūdzētajiem piedzenama kaitējuma kompensācija arī par muitas nodokli, ievērojot to, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts pēc 2016. gada 1. maija.

[6.2.1] Senāts norāda, ka no 2016. gada 1. maija muitas parāda rašanās brīdi un muitas nodokļa parāda dzēšanu regulē Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 9. oktobra Regula (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (turpmāk – Regula Nr. 952/2013). Regulas Nr. 952/2013 124. panta 1. punkta „e” apakšpunktā noteikts, ka ievedmuitas vai izvedmuitas parāds tiek dzēsts, ja preces, par kurām maksājams ievedmuitas vai izvedmuitas nodoklis, tiek konfiscētas vai aizturētas un vienlaicīgi vai vēlāk konfiscētas.

Eiropas Savienības Tiesa 2022. gada 7. aprīļa spriedumā lietā Nr. C-489/20 analizējusi Regulā Nr. 952/2013 noteikto par muitas parāda dzēšanu un norādījusi, ka 124. panta 1. punkta „e” apakšpunkta tekstā nav atsauces uz brīdi, kurā preces tiek aizturētas, kā muitas parāda dzēšanas nosacījumu. Tas ir interpretējams tādējādi, ka muitas parāds tiek dzēsts, ja kontrabandas preces ir aizturētas un vēlāk konfiscētas jau pēc tam, kad tās ir tikušas

nelikumīgi ievestas Eiropas Savienības muitas teritorijā (*Eiropas Savienības Tiesas 2022. gada 7. aprīļa sprieduma lietā „Kauno teritorinė muitinė”, C-489/20, [ECLI:EU:C:2022:277](#), 30., 31. un 39. punkts*).

Ievērojot minēto, Senāts norāda, ka attiecībā uz muitas parāda dzēšanu, ja preces ir konfiscētas, ir nodalāmi divi periodi: līdz 2016. gada 30. aprīlim un pēc tā. Kopš 2016. gada 1. maija, atbilstoši Regulai Nr. 952/2013, ja preces ir konfiscētas, muitas parāds ir dzēšams neatkarīgi no tā vai preču aizturēšana ir notikusi pirmajā muitas iestādē, vai tās ir ievestas Eiropas Savienības teritorijā (sk. *Senāta 2024. gada 12. marta lēmuma lietā Nr. SKK-J-67/2024, [ECLI:LV:AT:2024:0312.11210010516.2.L](#), 4. un 5.2. punktu*).

[6.2.2] Ņemot vērā to, ka izskatāmajā lietā tabakas izstrādājumi tika atrasti 2019. gada 5. oktobrī, proti, pēc 2016. gada 30. aprīļa, un vēlāk konfiscēti, Senāts atzīst, ka muitas parāds par šajā kriminālprocesā kratīšanā izņemtajiem tabakas izstrādājumiem atbilstoši Regulas Nr. 952/2013 124. punkta 1. punkta „e” apakšpunktam ir radies, bet tas ir dzēšams un nav piedzenams solidāri no apsūdzētajiem /Persona A/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/ atbilstoši Kriminālprocesa likuma 350. panta pirmajai daļai.

[6.2.3] No lietas materiāliem konstatējams, ka no /Persona A/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/ kaitējuma kompensācija 109 559,57 *euro* solidāri piedzīta par cigarešu – 393 180 „LM Blue Label” un 220 000 „Marlboro Selected Premium Tabaco” –, kas marķētas ar trešo valstu akcīzes nodokļa markām nelikumīgu pārvietošanu.

Kaitējuma kompensāciju par 393 180 cigaretēm „LM Blue Label” veido muitas nodoklis 10 077,99 *euro*, akcīzes nodoklis 42 935,26 *euro* un pievienotās vērtības nodoklis (turpmāk – PVN) 14 807,05 *euro*. Savukārt kompensāciju par 220 000 cigaretēm „Marlboro Selected Premium Tabaco” veido muitas nodoklis 8 046,72 *euro*, akcīzes nodoklis 24 024 *euro* un PVN 9 668,55 *euro*. Tātad par abu cigarešu markām kopumā no apsūdzētajiem piedzīts muitas nodoklis 18 124,71 *euro*.

Savukārt no apsūdzētā /Persona A/ kaitējuma kompensāciju 89 043,93 *euro* tiesa piedzinusi par 748 000 cigarešu „Winston Blue Premium Blend” bez akcīzes nodokļu markām un 47 980 cigarešu „NZ Gold Super Slim” ar trešās valsts akcīzes nodokļa markām nelikumīgu uzglabāšanu. Par 748 000 cigaretēm „Winston Blue Premium Blend” aprēķināts tikai akcīzes nodoklis 81 681,60 *euro*, savukārt par 47 980 cigaretēm „NZ Gold Super Slim” – muitas nodoklis 649,46 *euro*, akcīzes nodoklis 5 239,42 *euro* un PVN 1 473,45 *euro*.

[6.2.4] Ņemot vērā iepriekšminēto, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, atzīstot par pamatotu pirmās instances tiesas spriedumu daļā par kaitējuma kompensācijas piedziņu, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtās daļas pārkāpumu un nepamatoti atzinusi, ka no /Persona A/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/ solidāri valsts labā piedzenams muitas nodoklis 18 124,71 *euro*, un no /Persona A/ –649,46 *euro*.

Ievērojot to, ka lietā ir konstatēta konkrēta muitas nodokļa summa un nav nepieciešams vērtēt pierādījumus no jauna, Senāts uzskata par iespējamu izskatāmajā lietā atcelt apelācijas instances tiesas nolēmumu daļā par muitas nodokļa piedziņu valsts labā un šajā daļā kriminālprocesu izbeigt.

[6.3] Senāts konstatē, ka kasācijas instances tiesas kompetencē ir jāizlemj arī, vai tiesa saskaņā ar Krimināllikuma 70.¹² panta otro daļu, konfiscējot noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetu – SIA „Nosaukums A” piederošo mantu –, ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574. panta 1. punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu.

[6.3.1] Senāts konstatē, ka ar Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas priekšnieka vietnieces 2019. gada 9. aprīļa lēmumiem, kurus 2019. gada 15. aprīlī apstiprinājusi Zemgales rajona tiesas tiesnese, SIA „Nosaukums A” piederošajai kustamai mantai – transportlīdzeklim „Renault Magnum” un puspiekabei „Kogel SN24” – uzlikts arests.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka minētie transportlīdzekļi ir noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeti, jo ar tiem tika pārvadāti nelegālie tabakas izstrādājumi uz noliktavas teritoriju /Adrese A/. Tiesa, atsaucoties uz

Krimināllikuma 70.¹² panta otro daļu un Kriminālprocesa likuma 240. panta pirmās daļas 2. punktu, minētos transportlīdzekļus ir konfiscējusi kā noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetus.

Apelācijas instances tiesa, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /Persona A/ aizstāvja L. Matisāna un apsūdzēto /Persona B/ un /Persona C/ aizstāvja A. Lezdiņa apelācijas sūdzībām, pirmās instances tiesas spriedumu šajā daļā atstājusi negrozītu.

[6.3.2] Saskaņā ar Krimināllikuma 70.¹² panta otro daļu noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetus konfiscē.

Kā norādīts juridiskajā literatūrā, izņēmums no iepriekš teiktā paredzēts šā likuma 70.¹⁴ panta pirmajā daļā, kurā pateikts, ka, ja noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmets pieder citai personai, kas nav līdzizdarītājs vai līdzdalībnieks konkrētajā noziedzīgajā nodarījumā, no vainīgā var piedzīt noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta vērtību (*Krastiņš U. 70.¹² panta komentārs. Grām.: Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I-VIII² nodaļa). Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2021, 323. lapa*).

Likumdevējs ir atzinis, ka pastāv gadījumi, kad [...] noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas priekšmetu nav iespējams konfiscēt (sk. 12. Saeimas likumprojekta Nr. [629/Lp12](#) „Grozījumi Krimināllikumā” [anotāciju](#)). Krimināllikuma 70.¹⁴ panta pirmā daļa noteic, ja noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmets pieder citai personai, var piedzīt noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta vērtību.

Senāts jau agrāk ir norādījis, ka Krimināllikuma 70.¹⁴ panta pirmās daļas mērķis ir aizsargāt trešās personas tiesības uz īpašumu, nepieļaujot nesamērīgu iejaukšanos tās dzīvē, uzliekot pienākumu mantiski atbildēt par citas personas izdarītu noziedzīgu nodarījumu. Noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmets, kas pieder citai personai, nav konfiscējams Krimināllikuma 70.¹² panta kārtībā. No noziedzīgo nodarījumu izdarījušās personas var piedzīt noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta vērtību atbilstoši Krimināllikuma 70.¹⁴ panta nosacījumiem (*Senāta 2023. gada 5. aprīļa lēmuma lietā Nr. SKK-60/2023, [ECLI:LV:AT:2023:0405.11092059321.6.L](#), 5.2. punkts*).

[6.3.3] Senāts arī norādījis, ja apelācijas instances tiesa nav lēmusi par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas priekšmeta vērtības piedziņu no apsūdzētā saskaņā ar Krimināllikuma 70.¹⁴ panta pirmo daļu un par šo jautājumu nav iesniegts kasācijas protests, tad kasācijas instances tiesa nav tiesīga pasliktināt apsūdzētā stāvokli un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai šī jautājuma izlemšanai, jo mantas īpašā konfiskācija ir viens no krimināltiesiskajiem piespiedu ietekmēšanas līdzekļiem, kas būtiski ierobežo personas tiesības uz īpašumu (*reformatio in peius* aizlieguma princips) (sk. *Senāta 2023. gada 5. aprīļa lēmuma lietā Nr. SKK-60/2023, [ECLI:LV:AT:2023:0405.11092059321.6.L](#), 5.3. punktu*).

[6.3.4] Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu daļā par SIA „Nosaukums A/” piederošā transportlīdzekļa „Renault Magnum” un puspiekabes „Kogel SN24” konfiscēšanu, pieļāvusi Krimināllikuma 70.¹² panta otrās daļas pārkāpumu, kas atzīstams par Krimināllikuma pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 574. panta 1. punkta izpratnē. Apelācijas instances tiesas spriedums šajā daļā ir atceļams. Minētajai mantai uzliktais arests arī ir atceļams un kriminālprocess šajā daļā ir izbeidzams.

[7] Pārējā daļā Senāts pārbaudīs apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu kasācijas sūdzībās norādītajā apjomā un ietvaros.

[7.1] Senāts atzīst par nepamatotu aizstāvja L. Matisānaka sācības sūdzībā pausto norādi, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtās daļas pārkāpumu, jo tiesa nav iepazīnusi ar operatīvās izstrādes lietas materiāliem, tādējādi nav izvērtējusi apsūdzētā /Persona A/ un viņa aizstāvja L. Matisāna apelācijas sūdzībās norādīto lūgumu apelācijas instances tiesai pārbaudīt visus pierādījumus, kuri tika pārbaudīti pirmās instances tiesā.

[7.1.1] Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtajai daļai nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

No apelācijas instances tiesas 2024. gada 3. jūnija sēdes protokola un tā audioieraksta konstatējams, ka apelācijas instances tiesa ir norādījusi, ka lieta tiks izskatīta apelācijas sūdzībās izteikto prasību apjomā un norādījusi, ka sākumā tiks pārbaudīti lietā esošie rakstveida pierādījumi, tad uzklausīti liecinieki. Tiesa izskaidrojusi lietas dalībniekiem, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 561. panta trešo daļu pirmās instances tiesas sēdes protokolu un protokolā norādītos rakstveida pierādījumus un dokumentus pārbauda tiesas sēdē tikai tad, ja persona, kura īsteno aizstāvību, prokurors un cietušais vai viņa pārstāvis, kā arī kriminālprocesā aizskartais mantas īpašnieks, kura mantai uzlikts arests, pieteicis šādu lūgumu. Tiesa noskaidrojusi, vai lietas dalībnieki vēlas pārbaudīt rakstveida pierādījumus. Lietas dalībnieki, tai skaitā apsūdzētais /Persona A/ un viņa aizstāvis L. Matisāns norādījuši, ka šāda pārbaude nav nepieciešama. Tiesa uzklausījusi visu lietas dalībnieku viedokļus un nolēmusi rakstveida pierādījumus nepārbaudīt tiesas sēdē (*apelācijas instances tiesas 2024. gada 3. jūnija sēdes audioprotokols 00:16:48-00:20:20*).

[7.1.2] Kriminālprocesa likuma 127. panta pirmā daļa noteic, ka pierādījumi kriminālprocesā ir jebkuras likumā paredzētajā kārtībā iegūtas un noteiktā procesuālajā formā nostiprinātas ziņas par faktiem, kurus kriminālprocesā iesaistītās personas savas kompetences ietvaros izmanto pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo apstākļu esamības vai neesamības pamatošanai. Savukārt minētā panta trešajā daļā norādīts, ka operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas par faktiem, tai skaitā ziņas, kas norāda uz citas personas izdarītu noziedzīgu nodarījumu, arī ziņas, kas fiksētas ar tehnisku līdzekļu palīdzību, drīkst izmantot kā pierādījumu tikai tad, ja tās iespējams pārbaudīt šajā likumā noteiktajā procesuālajā kārtībā.

No minētajām normām secināms, ka operatīvās darbības materiāli un operatīvo darbību rezultātā iegūtās ziņas par faktiem, kas tiek izmantotas kā pierādījumi, ir savstarpēji nodalāmi termini. Tie nav uzskatāmi par savstarpēji pielīdzināmiem vai aizvietojamiem elementiem pierādīšanas procesā.

Operatīvās darbības materiāli primāri kalpo kā operatīvas darbības dokumentēšanas līdzeklis un satur gan šīs darbības rezultātā iegūtās ziņas par faktiem, gan to veikšanas metodes, taktiku u. c. Operatīvās darbības materiālos esošās ziņas nav pierādījumi. Operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas par faktiem kļūst par pierādījumiem tikai tad, ja tās atrodas krimināllietā un tās ir iespējams pārbaudīt Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā, proti, tās tiek atzītas par attiecināmām, pieļaujamām un ticamām. Tādējādi pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo faktu esības pamatošanai izmantojamās ziņas atrodas krimināllietas materiālos un ir zināmas apsūdzētajam Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Kā to atzinusi arī Satversmes tiesa, operatīvās darbības materiāli, kuri nav pievienoti krimināllietai un kuri attiecas uz pierādīšanas priekšmetu, satur papildu informāciju par apstākļiem, kādos iegūtas ziņas, par metodēm, kādas izmantotas, kā arī konkrēto informāciju, kas iegūta operatīvās darbības gaitā, un informāciju, kas tikai pakārtota ziņām, kuras norāda uz to, ka apsūdzētais varētu būt izdarījis noziedzīgo nodarījumu, un kuras ir ietvertas krimināllietas materiālos. Tādējādi šādos operatīvās darbības materiālos ietvertās ziņas kalpo vienīgi krimināllietā iekļauto pierādījumu pieļaujamības pamatošanai (*Satversmes tiesas 2022. gada 2. decembra sprieduma lietā Nr.2021-42-01 14. punkts*).

Tādējādi Senāts atzīst, ka lūgums pārbaudīt pierādījumus lietā neaptver lūgumu iepazīties ar operatīvās darbības materiāliem.

[7.1.3] Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 500. panta sesto daļu, ja krimināllietā kā pierādījumu izmanto operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas, tikai tiesa pēc prokurora, cietušā, apsūdzētā vai viņa aizstāvja motivēta lūguma drīkst iepazīties ar tiem operatīvās darbības materiāliem, kuri nav pievienoti krimināllietai un kuri attiecas uz pierādīšanas priekšmetu, lietas materiālos un nolēmumā norādot, ka šie materiāli ir izvērtēti.

Senāts, skaidrojot minētās normas piemērošanu, norādījis, ka gadījumā, ja apelācijas sūdzībā apstrīdēts operatīvās darbības pasākuma tiesiskums, bet prokurors vai citas procesā iesaistītās personas nepiesaka lūgumu

pieprasīt operatīvās darbības lietas materiālus, apelācijas instances tiesai ir pienākums šos materiālus pieprasīt pēc savas iniciatīvas, lai ar tiem iepazīstoties, sniegtu atzinumu par operatīvās darbības pasākuma tiesiskumu, tādējādi nodrošinot Kriminālprocesa likuma 15. pantā noteikto pamatprincipu – tiesības uz lietas izskatīšanu taisnīgā un objektīvā tiesā (sk. *Senāta 2020. gada 10. janvāra lēmuma lietā Nr. SKK-10/2020, ECLI:LV:AT:2020:0110.11860001617.5.L, 6. punktu*).

Izskatāmajā lietā apsūdzētais /Persona A/ un viņa aizstāvis L. Matisāns nav lūguši apelācijas instances tiesai iepazīties ar operatīvās darbības materiāliem, kā arī apelācijas sūdzībās nav apstrīdējuši operatīvās darbības pasākuma tiesiskumu.

[7.2] Senāts atzīst par nepamatotu kasācijas sūdzībās pausto norādi, ka apelācijas instances tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, nav ievērojusi Kriminālprocesa likumā noteiktās prasības.

[7.2.1] Senāts konstatē, ka apsūdzētā /Persona A/ aizstāvis L. Matisāns kasācijas sūdzībā atkārtojis apelācijas sūdzības argumentu par to, ka lietā nav pierādījumu, ka 2019. gada 5. aprīlī veiktajā kratīšanā tika izņemtas cigaretes.

Atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu šajā daļā, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa ir detalizēti izvērtējusi lietā esošos pierādījumus atbilstoši Kriminālprocesa likuma prasībām, pamatojoties uz šiem pierādījumiem konstatējusi apsūdzēto darbībās visas nepieciešamās un obligātās viņiem inkriminētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

Tiesa norādījusi, ka tai nav pamata apšaubīt, ka 2019. gada 5. aprīļa kratīšanas protokolā un tam pievienotajā fototabulā fiksētas ziņas par to, ka kratīšanas laikā atrastas un izņemtas cigaretes. Tiesa atzinusi, ka arī apsūdzētie /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/ savās liecībās apstiprinājuši, ka viņi veikuši darbības ar cigaretēm.

[7.2.2] Senāts konstatē, ka apsūdzēto /Persona B/ un /Persona C/ aizstāvja A. Lezdiņa kasācijas sūdzībā atkārtoti viņa apelācijas sūdzībā paustie iebildumi, ka kratīšanā izņemtā nauda 5740 euro nepamatoti atzīta par noziedzīgi iegūtu mantu un konfiscēta.

Apelācijas instances tiesa minēto argumentu ir izvērtējusi un motivēti noraidījusi. Tiesa norādījusi, ka ar Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas priekšnieka vietnieces 2019. gada 16. aprīļa lēmumu, ko 2019. gada 16. aprīlī apstiprinājusi Zemgales rajona tiesas tiesnese, uzlikts arests /Persona C/ naudai 5740 euro. Minētajā lēmumā veikta /Persona C/ legālo ienākumu analīze, un norādīts, ka /Persona C/ dzīvesvietā atrastie un izņemtie 5740 euro nav samērīgi ar viņa likumīgajiem/oficiālajiem ienākumiem. Apelācijas instances tiesa, ievērojot lēmumā par aresta uzlikšanu naudai minēto, pievienojusies pirmās instances tiesas spriedumā norādītajam, ka lietā nav pierādījumu, kas apstiprinātu apgalvojumu, ka /Persona C/ dzīvesvietā izņemtajai naudai 5740 euro ir likumīga izcelsme, tas ir, nav pierādījumu, ka šī nauda būtu uzkrāta, tai skaitā no apgādnieka zaudējuma pensijas. Tiesa ir ņēmusi vērā, ka apsūdzētajiem /Persona C/ un /Persona B/ ir kopīga dzīvesvieta, kā arī norādījusi, ka to, ka 5740 euro, visticamāk, ir nelikumīga izcelsme, apstiprina arī tas, ka apsūdzētie savās liecībās ir apstiprinājuši, ka viņi regulāri ir saņēmuši atlīdzību par nelikumīgām darbībām ar nelikumīgu precī.

[7.2.3] Senāts atzīst, ka apsūdzētā /Persona A/ aizstāvja L. Matisāna un apsūdzēto /Persona B/ un /Persona C/ aizstāvja A. Lezdiņa kasācijas sūdzību argumenti pamatoti ar viņu atšķirīgo viedokli par lietā esošo pierādījumu ticamības un pietiekamības vērtējumu, savukārt pierādījumu izvērtēšanu lietā atbilstoši likumam veic tā tiesa, kas izskata lietu pēc būtības. Aizstāvju kasācijas sūdzību argumenti faktiski pauž viņu neapmierinātību ar tiem secinājumiem, kādus izdarījusi apelācijas instances tiesa, izvērtējot pierādījumus lietā, un vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

[7.3] Ievērojot minēto, pārējā daļā Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedums ir atstājams negrozīts, bet apsūdzētā /Persona A/ aizstāvja L. Matisāna un apsūdzēto /Persona B/ un /Persona C/ aizstāvja A. Lezdiņa kasācijas sūdzības noraidāmas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587. panta pirmās daļas 3. punktu, Senāts
nolēma

atcelt Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedumu daļā par valsts labā solidāri piedzīto kaitējuma kompensāciju 18 124,71 *euro*no /Persona A/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona B/ un /Persona C/, kā arī valsts labā piedzīto kaitējuma kompensāciju 649,46 *euro*no /Persona A/, un atceltajā daļā kriminālprocesu izbeigt;

atcelt Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedumu daļā par SIA „Nosaukums A” piederošo transportlīdzekļu „Renault Magnum” un „Kogel SN24” konfiskāciju un kriminālprocesu šajā daļā izbeigt;

atcelt arestu transportlīdzekļiem „Renault Magnum” un „Kogel SN24”.

pārējā daļā Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedumu atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.

S. Kaija M. Leja A. Poļakova